

Head On East

C R O A T I A

Sadržaj

HeadOnEast Croatia	2
Đakovo – u srcu Slavonije	7
Osijek – hedonistička metropola	10
Raskoš života u dvorcima Slavonije i Baranje	16
Gdje rastu kulenove seke?	24
Hedonistički vinski raj	30
Slavonska pivska scena	39
Zeleni hedonizam	40
Hedonizam duha	44
Aktivni hedonizam	46
Mistična Slavonija i Baranja	53
Kontakt	60

HeadOnEast Croatia

Postani hedonist

– otkrij čari hrvatskog istoka!

Razmišljaš o pustolovini na dohvat ruke, o neočekivanom putovanju koje počinje iza ugla, o iskustvu za kakvim mnogi tragaju tisućama kilometara i ne uspiju ga naći?

Dopusti da te upoznamo s rješenjem svih putoholičarskih nedoumica!

Slavonija i Baranja destinacija su koja bi i najtvrdjeg Spartanca pretvorila u razigranog hedonista. Ili kako bi rekli naši stari – HeadOnEast!

▲ HEDONIST!

„Putnik koji uživa u životnim radostima, prirodnim ljepotama, bogatoj tradiciji i običajima, avanturama pod vedrim nebom, ugodnom razgovoru s domaćinom uz zdravicu, domaću kuhinju i s osmijehom na licu.“

Slavonija i Baranja, uživancija na dohvat ruke

Slavonija i Baranja neotkriveno su odredište, istkano od spleta magičnih prirodnih ljepota i krajolika koje je kultivirao čovjek. Kameru nećete gasiti. Ovdje se nalaze neke od posljednjih netaknutih močvara Europe, nepregledna žitna polja, bogati vinogradi te stoljetne hrastove šume. Nizinu Osječko-baranjske županije omeđuju dvije velike panonske rijeke, hirovita Drava i moćni Dunav. Na jugu se ravnica izdiže prema brdima Krndije, Papuka i Dilja, dok se na sjeveru jedva primjetno prelijeva u Erdutski brijeg te Bansko brdo, poznato i kao baranjska „Planina“ (s obzirom na visinu od 243 m, nadimak ne treba čuditi).

► **SLAMA LAND ART FESTIVAL**

Slavonci i Baranjski goste daruju najvrjednijim darovima – iskrenim osmijehom i rukama široko otvorenim u znak tople dobrodošlice. Dobrota i velikodušnost utkani su u svaki susret, a doživljaji započinju punom trpezom, preporukama za slobodno vrijeme i općenito savjetima o tome kako putovati regijom poput pravog hedonista. Domaćini ovdje postaju i ostaju prijatelji. Za uzvrat, gosti vrlo brzo počinju „divaniti“ o lokalnim okusima, mirisima i bojama, o šarmantno usporenom ritmu svakog pojedinačnog užitka, o začuđujućoj suigri tradicionalnog i modernog. Široka slavonska duša i baranjski šarm najveće su vrijednosti istoka Hrvatske.

▲ **BARANJSKA NOŠNJA**

► **WINE & BIKE
TOUR ERDUT**

Iako ispunjene oazama netaknute prirode, mirnim kutcima i rustikalnim ambijentom, Slavonija i Baranja dobro su prometno povezane. Regionalno središte, Osijek, s ostatkom Hrvatske i Europom povezano je autocestom, željeznicom te zračnom lukom. Na udaljenosti od oko dva sata nalaze se i tri velike međunarodne zračne luke – u Zagrebu, Beogradu i Budimpešti. Osim toga, u Slavoniju i Baranju možete doputovati i poput pravog hedonista-avanturista – motociklom, biciklom ili brodom. Dunavski kruzeri te čak dva EuroVelo biciklistička pravca stoje vam na usluzi!

- ▲ SLAVONSKO-SRIJEMSKI PODOLAC
- ▼ RADIONICA KERAMIKE ASZTALOS U SUZI

Đakovo – u srcu Slavonije

Putujete li u srce Slavonije autocestom „Slavonikom“, pred vama će se otvoriti idilični vidici usidreni u ravnicu, nadsvođeni nepreglednim obzorom. Negdje na mističnoj granici ravnice i neba smjestio se i Ilandvor. Ovdje, u pitoresknom krajoliku, galopira krdo lipicanaca, nesputano uživajući u slobodi. Nakon što stasaju, svoju će raskoš pokazati i u obližnjem Đakovu, u velikom manježu Državne ergele. Osnovana 1506., ona je jedna od najstarijih u Europi. Primjerice, pune je 74 godine starija od ergele u Lipici, zavičaju ove veličanstvene pasmine.

Lipicanci, konji „koje kad dotičeš, dotičeš povijest“ (F. Westerman), nezaobilazan su dio cjelogodišnjih programa Ergele Đakovo. Jednako tako, među glavnim su atrakcijama velikih godišnjih manifestacija. U povorci Đakovačkih vezova, kulturno-folklorne priredbe s polustoljetnom tradicijom, izmjenjuju se s pjevačima i plesačima iz mnogobrojnih zemalja. Konjsko rzanje nadopunjuje se s veselim stihovima bećarca, tradicionalne slavonske glazbene forme, ali i s jekom sablji iz ritualnog plesa ljepotica iz sela Gorjani. Poznate kao gorjanske ljelje ili kraljice, one su posljednje nositeljice prastarog običaja u kojem se s proljeća djevojke predstavljaju potencijalnim proscima, plešući pritom sa sabljama u rukama (a mislili ste da su kombinaciju „lijepa & opasna“ izmislili scenaristi *Charlijevih anđela*). Nezaobilazni dio đakovačkih povorki je i njihov prolazak ispred katedrale sv. Petra, jedne od najpoznatijih sakralnih građevina u Hrvatskoj. U 84 m visoku vladaricu đakovačkih vizura ugrađeno je sedam milijuna opeka, a u njene temelje 395 pilona od slavonskoga hrasta. Unutrašnjost neoromaničkog zdanja krasi freske i skulpture brojnih umjetnika, dok se u njenoj kripti nalazi grobnica jednog od najvećih Hrvata 19. stoljeća – biskupa Josipa Jurja Strossmayera.

Bećarac i proljetni ophod Gorjanskih ljelja pripadaju zaštićenoj nematerijalnoj kulturnoj baštini pod zaštitom UNESCO-a, dok Đakovački vezovi kao najveći festival izvornog narodnog folklora Slavonije, Baranje i Srijema okupljaju folklorne skupine iz svih krajeva svijeta.

◀ ĐAKOVAČKI VEZOVI

▲ GRAD ĐAKOVO

BEĆARAC

*Kad bećari šorom zapivaju,
penderi se širom otvaraju!*

► GODIŠNJI PROLJETNI OPHOD LJELJA

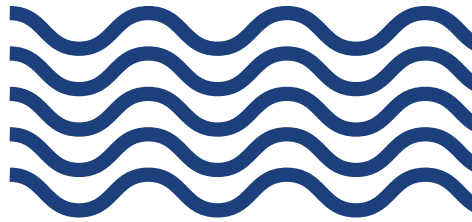

Osijek – hedonistička metropola

Ostavljamo Đakovo za sobom i nastavljamo dalje. „Slavonika“ nas vodi kroz pejzaž koji u svako godišnje doba odijeva novo ruho. U proljeće je nizina obojena žutim cvjetovima uljane repice, dok se ljeti i u ranu jesen rojevi pčela i bumbara igraju u poljima suncokreta. Jasno, zlačana žitna polja motiv su bez kojeg se iz ovog dijela Hrvatske ne odlazi. A onda odjednom – grad. Osijek, metropola Slavonije i Baranje, prostro se između žitnih polja i rijeke Drave čiji tok slijedi, izdužen od zapada prema istoku. Jedan je od onih gradova koji s razlogom za sebe mogu reći da su po mjeri čovjeka, posebice ako se smatrate obiteljskim tipom. Ni prevelik, ni premalen, bogat društvenim i kulturnim sadržajima, prozračan i okružen prirodnim ljepotama. Ne zato što je naš, ali uistinu postoji pregršt razloga koji ga čine posebnim. Riječima Branka Mihaljevića, dobrog duha ovdašnjeg pjesništva, „Moj Osijek pun je sunca, uz Dravu miran i tih, za mene ostat' će uvijek najljepša pjesma i stih.“

► OSJEČKA KONKATEDRALA

Od vremena prapovijesti, područje Panonske nizine civilizacijski je *hotspot*. Tijekom antike naseljavaju ga Rimljani, a potom u srednjem vijeku Slaveni i Ugri (Mađari). Osvojivši Slavoniju i velik dio Ugarske, sredinom 16. stoljeća Osmanlije ovdje grade osmo svjetsko čudo – drveni Sulejmanov most koji je iz Osijeka, preko sedam kilometara močvara, vodio do središta Baranje, Darde. Nakon što su krajem 17. stoljeća Osmanlije potisnuli Austrijanci (uspud spalivši most) počinje nova faza osječkog graditeljskog *booma*. Utvrđeni, središnji dio grada koji se u to vrijeme sastojao od tri odvojena naselja, proglašen je vojnim središtem. Iz močvare će do 1722. niknuti jedna od najvećih tvrđava u Hrvatskoj, poznata i kao Tvrđa. Zapadno i istočno od nje šire se Gornji i Donji grad. Nakon što se 1809. Osijek ujedini i stekne status slobodnog kraljevskog grada, ovi će dijelovi postati motor njegovog ekonomskog i društvenog razvoja. Sve do sredine 19. stoljeća slavonska je metropola ujedno i najveći hrvatski grad.

Da vas ne zbuni: u gradovima uz rijeke, kakav je Osijek, pridjev „gornji“ i „donji“ ne označava povišeni i ravničarski, već uzvodni i nizvodni dio grada. Što se visine tiče, oba su nizinska i alergična na uzvisine!

► EUROPSKA AVENIJA

Tko ne bi istražio mjesto takve prošlosti! Ipak, prije nego krenete, ispoštujte svehrvatski običaj da u temelju svakog uspješnog razgledavanja stoji – šalica kave (ili eventualno rakije). Ispiti je možete u nekoj od kavana u središtu grada (nekoć Gornjeg grada), ili u tavernama Tvrđe. U jednoj od njih najbolja se prijateljica svih jutarnjih mrguda pije još od 1718. Otkrijte u kojoj (naziv je pomalo prijeteći, ali atmosfera 100% prijateljska ;)!

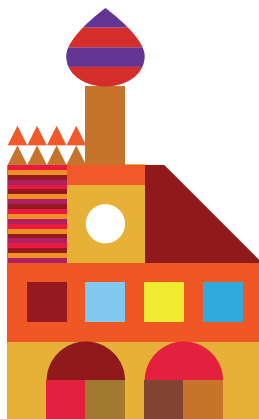
Nakon kave možemo krenuti. I panoramom Osijeka dominira crkva, konkatedrala sv. Petra i Pavla. Nešto mlađa od katedrale u Đakovu, tradicionalnom središtu Đakovačko-osječke nadbiskupije, osječka je neogotička ljepotica zapravo najraskošnija i najviša župna crkva u Hrvatskoj, a zacijelo i šire. Njena 94 m visine vjerojatno su joj pomogla da 2008., točno 110 godina od „puštanja u promet“, i dobije status konkatedrale (doduše, ni prije joj nitko, očaran njenom ljepotom, nije vjerovao kad bi mu rekla da je „obična“ crkva).

Konkatedralu, smještenu na glavnom gradskom trgu, i Tvrđu povezuje avenija, no ne bilo kakva. Riječ je o najduljem potezu sece-

sijskih gradskih palača u jugoistočnoj Europi, građenih krajem 19. i početkom 20. stoljeća. Njihova su pročelja ukrašena freskama slavonskih polja i rijeka, ulici se otvaraju zeleni „predvrtovi“, a nad pločnikom se nadvijaju raskošne ograde od kovanog željeza – ne trebamo dvaput reći da ste i ovdje u *instagrammable* zoni.

Život u srcu grada ispunjen je brojnim užicima. Jedan od njih su i posjeti zanimljivim gradskim restoranima, što i ne treba čuditi, s obzirom na to da smo u kraju zamamnih mesnih i vege-delicija, i podjednako dobrih vina. Appetit otvara i to što je cijeli Osijek jedna velika šetnica i rekreacijsko središte. Iz parkova i perivoja u središtu grada krenite prema dravskoj promenadi. Posjetite riječnu vodenicu, a potom sidite do kompe – skele koja će vas prevesti na lijevu obalu. Ovdje se nalazi osječki Zoološki vrt, poseban po tome što su njegovi prostori za životinje jedni od najvećih u Europi. Dok se lavovi i tigrovi rashlađuju u svojim šumarcima, za ljetnih sparina Osječani osvježene nalaze na Copacabani – slavonskoj imenjakinji slavne brazilske plaže. Pridružite im se! Povratak u grad iskoristite za uživanje u najljepšem gradskom zalasku sunca, koji se otvara u pogledu s pješačkog mosta preko Drave.

Na istočnom rubu Gornjeg grada podignuto je 1912., prema projektu arhitekta Viktora Axmanna, čuveno osječko kino „Urania“. Zgrada, u kojoj filmove možete gledati i danas, bila je i sjedištem masonske lože „Budnost“, osnovane davne 1773. Na neobičnom zaobljenom pročelju kina ističe se reljef egipatske sfinge, „čuvarice hrama“. Pomalo uvrnutom ambijentu lokacije doprinose i skulpture dviju sfingi te mitske hinduističke junakinje Šakuntale, ili osječki rečeno, Sakuntale. Po njoj se i cijeli park ispred kina „Urania“ naziva Sakuntala-parkom.

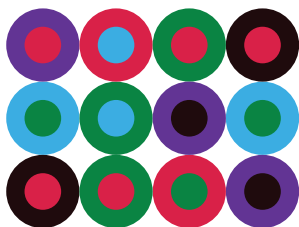
▼ PANORAMA OSIJEKA

O osječkoj smo Tvrdi već ponešto i rekli. Nekad veliki vojni kompleks, ona je danas utvrda kulture i turizma. Ovdje se nalazi nekoliko galerija, ateljea i muzeja, među njima i Muzej Slavonije, najveći muzej općeg tipa u Hrvatskoj. Novouređeni Trg Vatroslava Lisinskog s edukativno-informacijskim turističkim centrom, smještenim u zgradi Stare pekare, postaje novo ishodište kul-turističkih „landranja“ Osijekom. I u slučaju obližnjeg Kazamata „nomen“ više nije „omen“ – ovdje vas neće zatvoriti i mučiti, već obasuti različitim umjetničkim poslasticama, budući da se u nekadašnjoj tamnici danas nalazi poznata galerija.

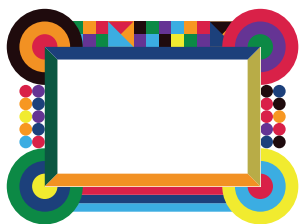
Uz Tvrdinu ugostiteljsku ponudu, nemoguće je ostati gladan i žedan. Ipak, želite li da vaš boravak ovdje poprimi i dimenziju više, osječku je utvrdu možda najbolje posjetiti subotom, posebice ako se radi o prvoj u mjesecu. Tvrdča se tada pretvara u pozornicu mjesečnog sajma antikviteta, a tko zna, možda

▲▲ VODENICA NA DRAVI
▶ EUROPSKA AVENIJA

i vašeg prvog uspješnog cjenkavanja. Sajam se odvija na Trgu Sv. Trojstva, urešenom istoimenim zavjetnim kipom, u spomen na nesretnu ljubav barunice Petraš i njenog supruga Maksimilijana, umrlog od kuge. Šmrc.

Ako vam u nekom trenutku hodanje ipak prisjedne, Osijek možete istražiti i vozeći se tramvajem. On osječkim ulicama prometuje od 1884., što ga čini prvim u Hrvatskoj. Ako tijekom vožnje naletite na poznato lice, pozdravite ga jednim rastegnutim „Di si, lega“. Među mnogobrojnim žargonizmima proizašlim iz lokalnog esekerskog narječja, „lega“ je najlegendarniji, a na svoj način i najtopliji. Iako ga pravi Osječani izgovaraju neizmjereno flegmatično, njime vam poručuju – „Priatelju!“.

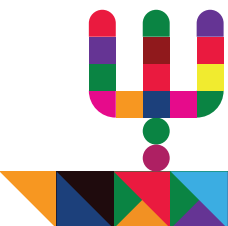
Raskoš života u dvorcima Slavonije i Baranje

Iako je Osijek njihovo srce, Slavonija i Baranja mnogo su više. Pripovijetke o šarmantnim plemićima, graditeljima utvrda, velikim osvajačima i dvorskim damama polazni su motiv za istraživanje brojnih skrivenih kutaka ove regije.

U putnu torbu stoga ubacite kartu (ili naprosto napunite bateriju smartphonea) i krenite! Osvojite ravničarski i brežuljkasti kraj, istražite hrastove šume, zavirite u parkove i perivoje te otkrijte ozračje života na slavonsko-baranjskim vlastelinstvima!

Od početka 18. stoljeća, austrijski vladari plodna slavonska prostranstva dodjeljuju različitim velikaškim obiteljima. Nastaje niz zemljom bogatih feudalnih posjeda, sa središtima u ladanjskim dvorcima i kurijama. Iako daleko od Beča, ovdje se nastoji održati korak sa životnim stilom u središtu Habsburške Monarhije. Dvorski saloni, okupljališta slavonske gospode, puni su lovačkih trofeja i trofejnog oružja. S druge strane, saloni u kojima dane provode dame i djeca, ispunjeni su notnim zapisima, glazbalima i policama obiteljskih biblioteka. Od Donjeg Miholjca i Valpova, do Našica i Erduta, ladanjsko plemstvo raspravlja o politici, ekonomiji i lovu, ali i o umjetnosti, obrazovanju i poljoprivredi. Na tom području pojedina se vlastelinstva osobito ističu. Primjerice, beljsko, koje zauzima gotovo cijelu Baranju i kontinuirano djeluje od 1697. do danas, tijekom 18. je i 19. stoljeća izraslo u jedan od najproduktivnijih posjeda u cijeloj tadašnjoj Ugarskoj.

▼ ERDUTSKA KULA

Našice, gradić 50-ak km zapadno od Osijeka, jedno je od kulturnim spomenicima najbogatijih mjesta u Slavoniji. Ovdje nalazimo tragove srednjovjekovnih crkava i samostana, dojmpljive vlastelinske dvorce te jedan on nekolicine engleskih parkova na tlu Slavonije. No daleko od toga da je našička baština samo nepokretna. Ovdje već 40 godina djeluje kolonija umjetničke keramike, nazvana po Hinku Juhnu (1891-1940), kiparu rodom iz obližnjeg Podgorača,

poznatom i kao začetniku moderne hrvatske keramičke umjetnosti. Još je poznatija uspomena na prvu hrvatsku skladateljicu, Doru Pejačević (1885-1923). Njenom stvaralačkom nadahnuću vjerojatno nije odmogao ambijent perivoja kasnobaroknog obiteljskog dvorca, okupan krošnjama mamutovca, ginka i divljeg kestena. Danas se u dvorcu Pejačević nalazi Zavičajni muzej, gdje se može istražiti i lokalna etnološka zbirka te općenito saznati više o povijesti našičkog kraja.

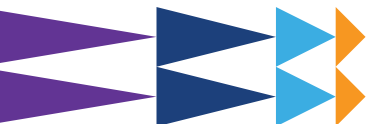
Ljubitelji dobrog starog srednjeg vijeka, svratite u našičko naselje Martin! Ondje se nalazi gotovo 800 godina stara, jedina sačuvana templarska crkva u Hrvatskoj.

▼ DVORAC PRANDAU - MAILATH, DONJI MIHOLJAC

Obožavatelji grickalica, vama pak ne gine posjet Donjem Miholjcu, budući da je ovdje dom najveće tvornice čipsa u Hrvatskoj!

Dok Našice zauzimaju područje u kojem ravnica postepeno prelazi u pobrđe Krndije, 30 km sjeverniji Donji Miholjac u 100-postotnom je vlasništvu nizine i prvo mjesto na toku Drave do kojeg mogu doploviti i veliki riječni brodovi. I ovdje se nalaze engleski perivoj otvoren za javnost te dvorac, najmlađi u Slavoniji. Dvršen 1906., navodno je izgrađen jer je grof Mailáth caru Franji Josipu, za njegova posjeta Slavoniji 1901., obećao da će ga sljedeći put kada dođe, u Miholjcu dočekati lovački dvorac. Rečeno – učinjeno! Zdanje koje podsjeća na portal u *Zemlju čudesa*, puno je trofeja i suvenirna iz Afrike i Azije te urešeno raskošnom dekorativnom stolarijom,

štukaturama i ogradama. Ipak, sreća je htjela da od *Franza Josepha* u svemu ovome više uživaju djelatnici gradske uprave Donjeg Miholjca, kojoj je dvorac danas sjedište.

Dvadeset kilometara jugoistočno od Miholjca smjestilo se Valpovo. Ono je jedan od najstarijih slavonskih gradova, te jedno od rijetkih s očuvanom materijalnom baštinom iz srednjovjekovnog razdoblja. Naime, nadovezujući se na srednjovjekovnu utvrdu, ovdje je tijekom 18. i 19. stoljeća izgrađen barokno-klasicistički dvorac obitelji von Prandau. Zanimljiv arhitektonski spoj stilova i epoha početkom 19. stoljeća također je oplemenjen velikim engleskim parkom. Pritom je ovaj, čini se, nastao iz

poznatog slavonskog inata. Nakon što mu se na Staru godinu 1801. dogodila nepredviđena „građevinska aktivnost“ – požar u dvorcu – barun von Prandau odlučio je da će obnovljeno zdanje biti ne samo ljepše, nego i „zelenije“. Novouređeni perivoj postat će jedan od najvrjednijih primjera parkovne arhitekture u Hrvatskoj. Krajem 19. stoljeća cijeli kompleks prelazi u ruke obitelji Normann, odakle i njegov današnji naziv – dvorac Prandau-Normann.

Valpovački dvorac danas je jedna od najživljih povijesnih kulisa u Slavoniji. Ovdje se održavaju festivali GreenRoom, Valpovo Craft Beer Fest, Reunited te Festival sira i vina. Posjećuju ih zaljubljenici u urbanu glazbu, odnosno zaljubljenici u slasne delicije malih poljoprivrednih proizvođača.

Grad-blizanac Valpova, i njegov vječni rival, nedaleko je Belišće. Za razliku od svog starijeg susjeda, Belišće je dijete industrijalizacije, naselje planski stvoreno krajem 19. stoljeća, za potrebe eksploatacije okolnih šuma. Dje-lovanjem obitelji Gutmann, ovaj se gradić razvio u industrijsko središte, što je ostao do danas. No da ne bude nesporazuma: Belišće nisu samo tvornički dimnjaci i parni strojevi. Da su se Gutmanni ovdje dobro snašli, uvjerit ćete se okidanjem *selfieja* ispred istoimene reprezentativne pala-

če. Radnici su, jasno, živjeli skromnije, što ćete najbolje osjetiti posjetite li ulicu sa sedam sačuvanih radničkih kuća s kraja 19. stoljeća. Iako im službena adresa glasi, a kako drugačije nego Vijenac S. H. Gutmanna, potražiti ih možete i kao Pekmez-ulicu. Naime, njeni bi stanovnici u dvorištima običavali kuhati pekmez od bobica bazge, čiji se miris potom neodoljivo širio cijelim gradićem. Jedino što Belišćance opija više od ove slatke uspomene, jest spomen na njihovog i našeg Matiju Ljubeka, kajakaša i najtrofejnijeg hrvatskog muškog olimpijca.

Iz Belišća na desnoj, prebacujemo se na lijevu obalu Drave. U Baranji smo, jednom od najatraktivnijih odredišta lovnog turizma u Hrvatskoj. Znali su to i stari ljubitelji lova. Tako je Eugen Savojski (1663-1736), vojskovođa koji je u ime Habsburgovaca preoteo Ugarsku i Slavoniju Osmanlijama, u selu Bilje desetak kilometara od Osijeka, početkom 18. stoljeća dao podići lovački dvorac, ujedno i sjedište ranije spomenutog beljskog vlastelinstva (nagrade Eugenu za ratne zasluge). Početkom 20. stoljeća, sjeveroistočno od Bilja, bliže Dunavu, podignuta je još jedna lovačka „čeka“ po mjeri aristokrata – lovački dvorac Tikveš. U njega su zalazili i Habsburgovci, i Karađorđevići, i komunistički „monarh“ Josip Broz Tito. Perkelt od divljači, lovačka gulaš-juha ili jelen na baranjski s knedlama od kruha nijednog od vladara nisu ostavili ravnodušnim. Isto je vrijedilo i za njihove goste. Priča se tako da je zbog baranjskih lovačkih delicija čak i Sophia Loren prekinula dijetu.

Gdje rastu kulenove seke?

Od pamtivijeka je slavonska ravnica bila dobra prema svome seljaku. Ono što je raslo iz zemlje i paslo po njoj, hranilo je obitelji i na selu, i u gradu. Osim obilja ravnice, u slavonsko-baranjsku gastronomiju utkana je baština slavenske, mađarske, germanske i otomanske kuhinje. Ovdašnji kulinarski panteon čine divljač, razne riblje delicije (fiš, šaran na rašljama), paprikaš, čobanac, ali i težačka hrana poput graha u ćupu ili jela od tijesta. Posebno mjesto zauzimaju suhomesnati naresci i domaće mesne prerađevine: kulen (kulin), kulenova seka, kobasice, čvarci, slanina

Njihovom nastajanju prethodi čuvena slavonska svinjokolja. Čak ni da si pomognete na svinjokolji sveprisutnom rakijom, za ovaj se običaj ne može baš reći da je za svakoga. No tko ga posjeti, može reći da je doživio jedno od ključnih događanja u pučkom životu Slavonije i Baranje. S druge strane, mjesta na kojima će na svoje doći oni skloniji „zelenim“ delicijama, tržnice su slavonskih gradova. Na onu najveću, osječku, svježe namirnice iz okolnih sela pristižu od proljeća do kasne jeseni. Kratko putovanje „od polja do stola“ jedan je od glavnih razloga neodoljivih boja, mirisa i okusa slavonsko-baranjske kuhinje.

▲ ŠOKAČKI GRAH
U ZEMLJANOM
LONCU

Posebnu suhomesnatu deliciju čine prerađevine od crne slavonske svinje, poznate i kao fajferice. Kad ruke starih majstora zamiješaju meso ove autohtone hrvatske pasmine s baranjskom mljevenom paprikom, nastane umjetnost – slavonsko-baranjski kulin, narezak okrunjen oznakom vrhunske kvalitete zaštićenog proizvoda Europske unije.

Malo koji osjećaj može se usporediti s uživanjem u slavonsko-baranjskim delicijama u autentičnom ambijentu ovdašnjih seoskih domaćinstava. Učelnjaci bi rekli „sinestezija“, a mi kažemo – na nepcu kulen, u nosu miris čobanca koji „samo što nije“, u uhu rzanje konja, pred očima divota rascvjetanog dvorišta, a u rukama... pa dobro, još malo kulena, ali i sira, vina i svježih salata! Budite sigurni da bi u ovakvom okruženju Beckett dočekaao Godota, a ni Proustu ne bi trebalo sedam svezaka da pronađe izgubljeno vrijeme. Štoviše, u jednom od naših najslikovitijih sela, baranjskom Karancu, ono bi ga već čekalo – za punim stolom, u Ulici zaboravljenog vremena.

▲▲ RIBLJI PAPIKAŠ
▲ KOTLIĆ NA VATRI

Kako Slavonci objeduju? Svaki pravi objed počinje aperitivom – domaćom rakijom od dunje, šljive, kruške, kajsije, oraha ili višnje. Što zbog toga jer je grehota probati samo jednu, a što zbog blagotvornog utjecaja rakije na raspoloženje za stolom, nazdravlja se i po nekoliko puta, taman dok se na stol ne iznese neki od specijaliteta opisanih u prethodnom odlomku. Uz glavno jelo, uvijek se nađe i neka sezonska salata, ili ukiseljena zimnica. Ni na desertima se ne štede kalorije – knedle sa šljivama, rezanci s makom, taške, ili gužvara s orasima, na vama je da odaberete i navalite. Još kad vam u pozadini zaore gajde, zasniva tamburica, ili zagudi violina... Zalogaji samo klize, a vino... Vino poteče.

Preporuke tradicionalnih jela

Hedonizam za nepce

PREDJELO

- Kulen
- Čvarci
- Langošice
- Dimljena riječna riba

GLAVNO JELO

RIBLJA JELA

- Riblji paprikaš
- Šaran na rašljama
- Perkelt od riječne ribe s tijestom sa sirom i slaninom
- Smuđ na Orly

MESNA JELA

- Čobanac
- Perkelt od divljači
- Grah u ćupu
- Pečena patka
- Paprikaš od pijetla
- Jela od crne slavonske svinje

DESERT

- Taške
- Rezanci s makom
- Knedle sa šljivama

■ **RIBLJI PAPIKAŠ**

A photograph of a wine glass filled with rosé wine, perched on a weathered tree stump. The background is a soft, out-of-focus landscape. The text 'Hedonistički vinski raj' is overlaid on the right side of the image.

Hedonistički vinski raj

Kviz-pitanje: kako se nekoć nazivao osječki Trg Sv. Trojstva? Imajući u vidu ljubav nekadašnjih vojnika prema dobroj kapljici i vinorodne brežuljke Slavonije i Baranje, odgovor može biti samo jedan – Vinski trg. U vrijeme Habsburške, kasnije Austro-Ugarske Monarhije, ovamo se svake subote i srijede dopremalo baranjsko vino namijenjeno gostioničarima i vojnicima. A danas? Danas se tik uz Tvrđina Vodena vrata, jedina sačuvana od četiriju izgrađenih početkom 18. stoljeća, nalazi Regionalna vinoteka. Mjesto je to na kojemu možete kušati vina slavonsko-baranjskih vinogorja i steći diplomu prekaljenog hedonista. Ovdje se duh povijesti i kulture vinarstva susreće sa životnim stilom suvremenih urbanih šmekera. Pokušati im odoljeti – uzaludan posao.

Vina Slavonije i Baranje posljednjih su godina sve atraktivnija i cjenjenija. Regijom dominiraju četiri vinogorja: zapadno ili feričanačko, južno ili đakovačko, sjeverno ili baranjsko te istočno ili erdutsko. Zbog dojmljivog podunavskog položaja, baranjsko i erdutsko vinogorje smatraju se i zavičajem „vina s Dunava“.

■ VINO S DUNAVA

▲ VINSKA CESTA BELJE

Bor ili „vinska“ te *anya* ili „majka“, mađarske su riječi od kojih je skovano ime pokrajine Baranje – vinske majke. Utkana u sve pore njenog identiteta, kultura je vina u Baranji vidljiva na gotovo svakom koraku. Ipak, na nekim je mjestima naročito upečatljiva. Otkrijte vidikovac na Banskom brdu, na jednoj od najljepših hrvatskih vinskih cesta. Zavirite u njeno središte, podrum u Kneževom Vinogradu, najveći u Hrvatskoj. Zastanite potom u Suzi, pitoresknom selu u kojem oči suze od ljepote. Ne bojte se emocija, one su odlika pravih hedonista! Uostalom, emocionalni će vam kompas „poravnati“ posjet još jednom baranjskom vinarskom biseru, podunavskom selu Zmajevac. U njegovim gatorima – podrumima iskopanim u vodom izdubenim klancima surducima, Vinska će vam majka otkriti sve tajne svojih bijelih i crnih čarolija: graševine, pinota bijelog i sivog, traminca, chardonnaya, rajnskog rizlinga i sauvignona; zatim frankovke, cabernet franca i sauvignona, merlota i pinota crnog. Usput možda saznate i ponešto o Crvenoj Marti, zloj vladarici vinogorja, i krsnoj kumi Zmajevca (mađarsko ime sela glasi *Vörösmart* ili Crvena Marta).

Svake godine početkom lipnja u Kneževim Vinogradima, Suzi i Zmajevcu održava se Gator fest, festival dobrog vina, ugodnog življenja i korisnih aktivnosti! Naime, organizatori misle i na zdravlje svojih posjetitelja, za koje svake godine upriliče i opuštajuću Baranja Wine & Walk turu.

Tradicija đakovačkih vinograda seže u doba srednjeg vijeka, a svoju je mističnost i savršenstvo okusa zadržala sve do danas. Osim Nadbiskupskog dvora, neposredno uz đakovačku katedralu smješten je i podrum Đakovačko-osječke nadbiskupije. U njemu možete kušati čuvena đakovačka misna vina (svako misno slavlje čine još božanstvenijim). U đakovačkom vinogorju među bijelim se sortama ističe graševina, a osim nje i traminac, jedna od omiljenih sorti istočne Hrvatske. Uz njih, uzgajaju se i chardonnay, pinot bijeli i sivi, zeleni silvanac te rajnski rizling. Glavne crne sorte su zweigelt, cabernet sauvignon i merlot.

▲ **VINSKI PODRUM
ĐAKOVAČKO-
OSJEČKE
NADBISKUPIJE**

◀ **ERDUTSKO
VINOGRJE**

Krajolik dunavskog meandra na području Općine Erdut zaštićeni je krajobraz, a ujedno i podloga s koje se dobivaju poznata vina bogatih okusa i mirisa. Loza se ovdje uzgaja i štuje još od vremena Rimskog Carstva. Danas i erdutskim vinogorjem dominira graševina, a osim nje ističu se i traminac, chardonnay, sauvignon bijeli, muškato tonel, pinot bijeli i sivi te rajnski rizling. Od crnih sorti uzgajaju se cabernet sauvignon, merlot, pinot crni i zweigelt. Među nekoliko manifesta-

cija koje predstavljaju erdutsku eno- i gastro-ponudu ističe se srednjovjekovni sajam *Vinski grad Erdut*. Kroz njega se svakog svibnja objedinjuju dvije važne odrednice ovdašnjeg područja – srednjovjekovno naslijeđe i kultura vina.

U Erdutskim podrumima brižljivo se čuva, ali i koristi jedna od najvećih europskih drvenih bačvi. Velika poput jednosobnog stana, može primiti 75.000 litara graševine!

▲ **ERDUTSKA
BAČVA**

▼ **VINOGORJE
FERIČANCI**

Vinogradarsku tradiciju još od 13. stoljeća njeguje i kraj oko mjesta Feričanci, smještenog na padinama gore Krndije. Tamošnja se vrhunska vina i danas proizvode na tradicionalan način. U vinogorju Feričanci omjer uzgoja crnih i bijelih sorti gotovo je izjednačen, iako se na prvom mjestu ističe crna sorta frankovka. Osim nje i graševine, gaje se i chardonnay te pinot bijeli i sivi, odnosno od crnih sorti cabernet sauvignon, merlot, syrah i pinot crni.

Austro-ugarske zemlje povezivao je Kaiser & König, ali i frankovka, vinska sorta raširena od Austrije i Češke, do Vojvodine i Rumunjske. Iako porijeklo vuče od bijele sorte beline velike (njem. Heunisch weisser), riječ je o crnoj sorti i najboljem crnom vinu kontinentalne Hrvatske.

Osim tradicionalnih vinskih proslava kao što je siječanjska Vinčeška ili Vinkovo, sve je veći broj moderno koncipiranih vinskih manifestacija koje objedinjuju hedonizam, umjetnost i aktivni odmor. Među njima se ističu: osječki *WineOs* te *Večeri vina i umjetnosti*, erdutski *Wine & Bike Tour Erdut*, *Vinski Bor maraton* u Zmajevcu te *Festival frankovke* u Feričancima.

WineOS - Međunarodni festival vina, delicija i ugodnog življenja

U Osijeku se, unazad nekoliko godina, svakog siječnja održava *Festival vina, delicija i ugodnog življenja*. Na njemu svi hedonisti dobre volje otkrivaju male tajne vodećih proizvođača vina i gastro-delicija iz svih regija Hrvatske i susjednih zemalja. Na festivalu se prezentiraju i kušaju vina, a brojni stručnjaci svoje enološko znanje i ljubav prenose mlađim generacijama putem edukativnih radionica.

▲ VEČER VINA
I UMJETNOSTI

◀ WINEOS

Večer vina i umjetnosti

Svibanj, srpanj i listopad mjeseci su u kojima se u Tvrđi organiziraju tematske večeri spajanja vina i umjetnosti. Tisuće posjetitelja degustiraju vina Slavonije i Podunavlja, ali i okolnih vinskih regija, poput Vojvodine i mađarskog Villányja. Ponudu vina prate i autohtone gastro-delicije, izvedbe jazz ili blues glazbenika, kao i umjetnički program u galerijama *Waldinger* i *Kazamat*, uz svjetlosne zidne instalacije umjetnika iz nedalekog mađarskog Pečuha.

Wine & Bike Tour Erdut

Svake godine početkom rujna, u vrijeme berbe grožđa, održava se *Wine & Bike Tour Erdut*, manifestacija koja u erdutsko vinogorje privlači sve veći broj posjetitelja. Dionizijska je to proslava vina, umjetnosti, prijateljstva i multikulturalnosti na obalama velikog Dunava. Posje-

titelji uživaju u bogatom mozaiku događanja: dramskim predstavama, koncertima u vinogradu pod zvijezdama, kušanju vina, biciklističko-vinskim utrkama te otvorenim podrumima erdutskih vinarija. Na koncu, nemojte nikome reći, ali ovdje je i Josipa Lisac otkrila gdje Dunav ljubi nebo.

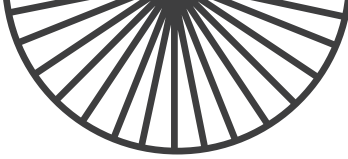

◀ VINSKI MARATON

Vinski Bor Maraton

Vinski maraton u baranjskom selu Zmajevac jedna je od najpopularnijih vinskih manifestacija u Slavoniji i Baranji. Svake godine krajem rujna privlači goste iz cijele Hrvatske, kao i susjednih zemalja (ponajprije Mađarske). Maraton kombinira elemente gaming-ture i aktivnog turizma, budući da je cilj pomoću vinske karte osvojiti zmajevačke vinske podume prije ostalih natjecatelja. Pobjednika Maratona ovjenčava slava, dok ostali sudionici utjehu pronalaze u vrhunskim zmajevačkim vinima. Ne padne im teško.

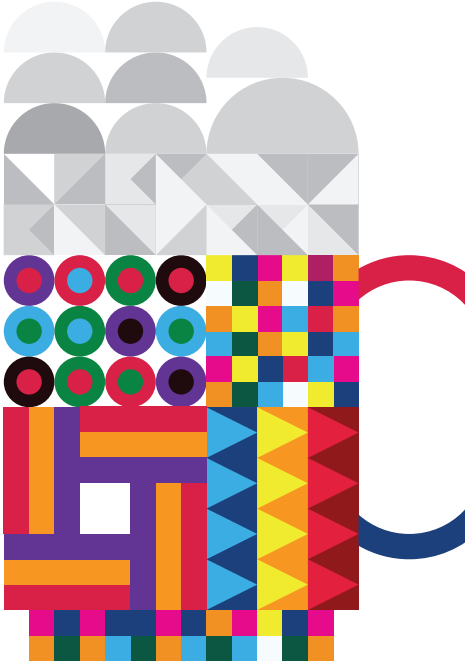
Festival Frankovke

Glavna eno-manifestacija feričanačkog vinogorja je *Festival frankovke* koji se također održava krajem rujna. Manifestacija objedinjuje rekreaciju i uživanje u vinu, kroz nekoliko tematskih događanja: planinarske susrete „Kroz šume i vinograde“, utrku te bicikliranje kroz vinograde (*“Feričanci Wine Run”,* odnosno *“Feričanci Bike & Fun”*). Slavnu je feričanačku frankovku pritom moguće degustirati u vinskim podrumima, praćenu odličnom gastro-ponudom i glazbeno-zabavnim programom.

Slavonska pivska scena

Slavonija se proteklih godina pretvorila u mali inkubator specijaliziranih pivnica i pivovara. Kušajte osječka craft piva – *Legionara*, *Beckers* te *Malog diva!* Nimalo ne zaostaje ni đakovački *Black Hat*. Ako vam se svide, a usput poželite i malo dodatne zabave za sebe i svoje prijatelje pivoljupce, nemojte propustiti osječke osječke pivske festivale: *Craft Beer*, *Hombre – homebrew* te *Dane prvog hrvatskog piva*.

Prvo hrvatsko pivo proizvodi se upravo u Osijeku! Još za osmanske vladavine, nekolicina Osječana emigrirala je na područje današnje Njemačke. Kući su se vratili s dragocjenom vještinom – umijećem spravljanja piva. Povijest je upamtila stanovitog gospodina Bauera koji je u Osijeku pivo proizvodio već 1664. Drugim riječima, svi su pivari u nekom trenutku bili craft-pivari!

Zeleni hedonizam

Govore kako energija zelene boje otklanja osjećaj sputanosti, stvarajući k tome umirujući efekt. Zašto onda čekati – svega desetak kilometara od Osijeka, na krajnjem jugoistoku Baranje, nalazi se zelena oaza Parka prirode Kopački rit, najstarijeg u Hrvatskoj (1976). Poplavne šume, vlažni travnjaci, riječni rukavci, meandri i sprudovi čine splet magičnog područja jedne od posljednjih netaknutih europskih močvara. Ukratko, vaša doza antistres terapije vas čeka, dostupna i bez recepta, u neograničenim količinama.

Kopački rit oblikovali su Dunav te u manjoj mjeri Drava. Kretanje riječnog vodostaja uvjetuje i ritam života u Ritu. Za posjetitelja željnog otkrića i uzbuđenja, to znači da će ga u svako doba godine dočekati na svoj način posebni prizori: rascvjetale biljke, potopljene krošnje, jelenja rika, na tisuće ptica predvođenih orlom štekavcem i njegovim dva i pol metra širokim krilima... Ne treba čuditi da je, osim za ljubitelje prirode, Kopački rit i odredište iz snova za sve ljubitelje fotografije.

Područje Rita najveće je rastilište i mrijestilište ribe u Podunavlju, a posljedično i vrlo važan ornitološki rezervat (mnogim pticama riba je specijalitet broj 1). Ovdje se svake godine gnijezdi oko 140 vrsta ptica, a mnoge se ovdje zadržavaju kako bi odmorile tijekom sezonskih interkontinentalnih selidbi. Očito, i one znaju da je dobro odmoriti na istoku!

Kopački rit možete dublje istražiti sudjelujući u brojnim edukativnim programima, uživajući u vožnji kanuima, promatranju ptica, foto safariju, slušanju rijeke Jelena. Moguć je i najam plovila i bicikala, kao i rekreativni ribolov na zato predviđenim područjima. Običi Rit vodenim putem, uz stručno vodstvo, poslastica je za ne propustiti. Posjetiteljski doživljaj dodatno produbljuje ponuda prezentacijsko-edukacijskog centra Tikveš (s tim da Sophia Loren zasad nije na popisu vodiča).

▲ KOPAČKI RIT

U neposrednoj blizini Parka prirode, od 2006. svakog se kolovoza održava Slama land art festival. Okupljeni pod vedrim nebom, umjetnici od tisuća bala slame stvaraju skulpture namijenjene oplemenjivanju javnih prostora slavonsko-baranjskih gradova, čime doprinose povezivanju umjetnosti, baštine i načela održivog razvoja.

Uz sjeverni dio Rita smjestio se Eko-centar Zlatna Greda. Njihova Kuća u prirodi neka-
dašnja je upravna zgrada jedne od baranj-
skih pustara, proizvodno-poljoprivrednih
kompleksa građenih tijekom 19. stoljeća
(sjetite se priče o uspješnom beljskom vla-
stelinstvu). Zlatna greda posjetiteljima nudi
niz sadržaja: *team building*, jahanje, bicikli-
ranje, promatranje ptica i životinja, vesla-
nje. Ovdje se nalaze i adrenalinski park, prvi
u istočnoj Hrvatskoj, te vrlo zanimljiva škola
u prirodi, posvećena temama bioraznoliko-
sti, ekologije i održivog razvoja.

*Tamo gdje Dunav ulazi
u Hrvatsku, u Batini,
nalazi se spomenik naj-
većoj bitki Drugog svjet-
skog rata na ovim pro-
storima. Priče lokalnih
seljaka govore da je Du-
nav tih dana bio crven.
Danas ipak ljepša slika: s
mjestu spomenika pruža
se prekrasan pogled na
zelenu tromeđu Hrvat-
ske, Mađarske i Srbije.*

- ▲ **EUROPSKA
AMAZONA -
UŠĆE DRAVE U
DUNAV**
- ▶ **ADRENALINSKI
PARK ZLATNA
GREDA**
- ◀ **KOPAČKI RIT**
- ◀ **MEMORIJALNI
KOMPLEKS
BATINSKA BITKA**

Hedonizam duha

U Slavoniji se nalaze poznata vjerska središta, odredišta brojnih hodočasnika. Osim već spomenutih crkava Đakova i Osijeka, ističe se i svetište Gospe od Utočišta, smješteno na obali Dunava u selu Aljmaš. Simboliku ovog posebnog mjesta pojačava dojam obližnjeg ušća Drave u Dunav, kao i blizina erdutskog vinogorja i tamošnjih srednjovjekovnih ruševina. S druge strane, na zapadu Osječko-baranjske županije, također uz obalu rijeke, ali Drave, smjestilo se „mjesto mira, molitve i odmora” – svetište sv. Ane u Bistrincima. Prema predaji, ovo skrovito i šumovito svetište odabrala je Ana glavom i bradom, tako što je pustila da njena slika doplovi rijekom Dravom i ostane plutati upravo pred Bistrincima, brzini rijeke unatoč.

Jezik kojim pričaju Slavonci i Baranjski

Multikulturalnost je nerazdruživi dio identiteta Slavonije i Baranje. Stoga se ovdje prožimaju žargonizmi nastali pod utjecajem različitih jezika i mnogobrojnih jezičnih razmjena. U razgovoru s domaćinom susrest ćete brojne turcizme, germanizme i hungarizme – simpatične izraze koji se i danas svakodnevno koriste.

◀ **TRADICIONALNA
TEKSTURA NA ZIDU**

Jao meni, nana je divanila na šoru, al' je kroz ajnfort vidila kad mi je kašika upala u kazan! Slavonsko-baranjski govor miješa jezične utjecaje sa svih strana svijeta. Jedno od mjesta gdje ćete ga najlakše razmrsiti, svakako je Etnološki centar baranjske baštine u Belom Manastiru, iznikao iz sredine u kojoj se, među ostalima, pretapaju hrvatska, srpska, mađarska i njemačka kultura.

qiv

OAKLEY

NIXON

NIXON

CROATIA
SKATE PARK

CROATIA
SKATE PARK

Aktivni hedonizam

Trči, vježbaj, pedaliraj!

Dobri plašil
Zagrebačka banka
izletnički tim

ORLEY

Slavonija i Baranja isprepletene su cestama kojima biciklisti i ciklo-turisti putuju prema omiljenim odredištima: u parkove prirode, izletišta ili na subotnje ručkove na selu. U ponudi je sve veći broj *Bed & Bike* smještaja i kampova koji su sadržajem prilagođeni potrebama ovog tipa turista. Regiju omeđuju dvije EuroVelo rute, br. 6 (atlantsko-crnomorska) te br. 13 (ruta Željezne zavjese). O popularnosti biciklizma u Slavoniji svjedoči i sve veći broj lokalnih biciklista rekreativaca i izletnika. Njima se pridružuje i sve veći broj trkača diljem slavonsko-baranjskih ravnica, brda i dolina.

vip

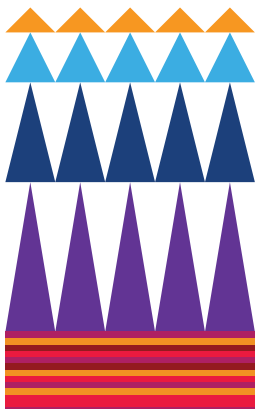
◀ JAHANJE KONJA
▶ DEER&BIKE

Sezona aktivno-turističkih poslastica nastupa, naravno, s proljećem. Tra-
vanj donosi Osječki polumaraton, a svibanj biciklističku utrku *Tour de
Slavonia & Baranja*. Najdulja biciklistička utrka u Slavoniji ujedno je i pri-
lika za dinamičan panoramski razgled područja između Donjeg Miholjca,
Našica, Valpova, Osijeka i Baranje. U Osijeku se već godinama održava i
Pannonian Challenge, festival ekstremnog sporta i glazbe, najveći te vrste
u cijeloj Jugoistočnoj Europi. Događanje čine BMX, SKATE i INLINE natje-
canja. Jedan od najizdašnijih nagradnih fondova u Europi privlači najveća
imena svjetske scene, a posljedično i velik broj posjetitelja (dosad njih više
od 300.000). Ranojesenski dio sezone (rujan) rezerviran je za Baranjski
polumaraton koji se organizira u prekrasnom ambijentu Kopačkoga rita.

Od 2009. svakog svibnja u Osijeku se održava natjecanje Svjetskog gimna-
stičkog kupa. Kako i ne bi, kad je upravo ovdje davne 1865. osnovan naj-
stariji gimnastički klub u Hrvatskoj – „Pervo Društvo Gombalacah“. Danas
se *Svjetski kup u gimnastici - Dobro World Cup Osijek* prenosi u preko
70 zemalja svijeta, dosežući više od pola milijarde kućanstava. U dvorani
Gradski vrt pratiti ga možete uživo, a ako vas najbolji svjetski „gombalaši“
nadahnu, samo naprijed – u Slavoniji se fino papa, ali i rado vježba!

*Ruta EuroVelo 6 (Atlantik – Crno more) u Hrvatskoj je
poznata i kao Dunavska ruta. Ide od hrvatsko-mađarske
granice, trasom Batina – Osijek – Vukovar – Ilok, do gra-
nice sa Srbijom. Duga je oko 150 km. Ruta EuroVelo 13
u Hrvatskoj je poznata i kao Dravska ruta. Proteže se od
hrvatsko-slovensko-mađarske tromеđe, trasom Gola – So-
pje – Donji Miholjac – Petlovac – Batina, sve do granice
sa Srbijom. Duga je oko 190 km. Uvelike se preklapa s ru-
tom poznatom i pod nazivom „Ruta europska Amazona
Mura-Drava-Dunav“.*

Jahanje, ribolov i lov

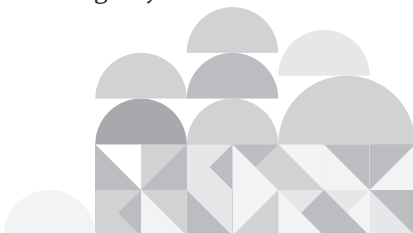
Slavonci i Baranjski su oduvijek živjeli uz plemenite životinje, konje. Nekoć su u seoskim dvorištima živjeli i ratarima pomagali radni konji, a danas se njima bave ljubitelji rekreativnog i sportskog jahanja. Na brojnim seoskim gospodarstvima konji se uzgajaju iz ljubavi. Posjetitelji ih mogu uzjahati ili pak prošetati utabanim šumskim stazama.

Ribolovci i lovci rado odlaze na riječne rukavce i rijeke, ali i u slavonske i baranjske hrastove šume. Rijeke, jezera i ribnjaci posebno su bogati slatkovodnim kapitalcima poput šarana, smuđa, štuke i soma. Najveći ribnjaci na području Županije nalaze se kod Donjeg Miholjca i Našica, dok su omiljena mjesta za ribolov jezera Borovik i Jošava u okolici Đakova, našički Lapovac te nekadašnji baranjski riječni rukavci – Topoljski Dunavac blizu Draža te Stara Drava kod Bilja. Nedaleko od Bilja, u Kopačevu, već dvadesetak godina održava se i manifestacija Ribarski dani. Osim ribolovne, Slavonija i Baranja imaju i bogatu lovačku tradiciju. Ovdajšnje su šume bogate trofejnom divljači među kojim se na prvom mjestu ističe veličanstveni baranjski jelen, a potom i srna, divlja svinja te ostala pernata i sitna divljač.

Lovište Podunavlje-Podravlje osnovano je davne 1697. godine, kad je princ Eugen Savojski od cara Leopolda I., kao nagradu za ratne zasluge, dobio Baranju. Ondje je ubrzo sagradio nekoliko lovačkih kurija i već spomenuti dvorac Bilje. Lovište je i danas odredište brojnih ekskluzivnih gostiju, među njima i nemalog broja okrunjenih glava.

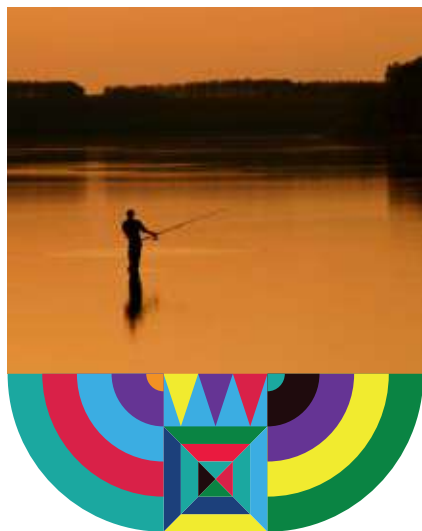
▲ **BARANJSKI JELEN**

Rijeka, pijesak, sunce

Kad ste zadnji put bosonogi prošetali pješčanim sprudom, u potrazi za tragovima ptica, promatrajući tok rijeke i topole što se njišu na povjetarcu? Pomalo neukročena priroda Slavonije i Baranje omogućit će vam upravo to – odmor za dušu i tijelo. Ovo osobito vrijedi za slavonsko-baranjske rijeke i jezera. Primjerice, jeste li čuli za bistrigin? Riječ je o panonskom piciginu što ga igraju veseli momci na najljepšoj dravskoj pješčanoj plaži,

▲ **EKO CENTAR
ZLATNA GREDA**

onoj u Bistrincima. Drugim riječima, ljetni odmor na kontinentu može biti pravi gušt, jer uživanje u kulturnoj baštini, ljepotama prirode, eno- i gastro-specijalitetima jednostavno možete upotpuniti kupanjem u Dravi, Dunavu ili brojnim jezerima.

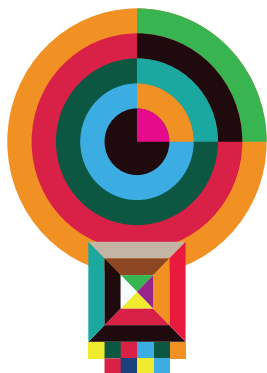
Pokraj baranjskog sela Draž, na samoj tromeđi Hrvatske, Mađarske i Srbije, naići ćete na najatraktivniju baranjsku plažu, smještenu duž 10 km gore spomenutog Topoljskog Dunavca. Kad je riječ o gradskim kupalištima, osim na osječkoj Copicabani, uživati možete i na bazenima u Kneževim Vinogradima, Belom Manastiru, Belišću i Đakovu.

▲ BIZOVAČKE TOPLICE

Bizovačke toplice – kao stvorene za opuštanje

Zahvaljujući izvoru slane, mineralima bogate vode, selo Bizovac zapadno od Osijeka postalo je središte kontinentalnog zdravstvenog turizma. Stručnjaci smatraju da je bizovačka termomineralna voda jedinstvena u svijetu. S temperaturom od 84°C najtoplija je jedna hipertermalna voda u Europi, triput slanija od mora. Osim lječilišnih sadržaja, Bizovačke toplice nude i mogućnost uživanja u atrakcijama unutarnjih i vanjskih bazena tzv. *Aquapolis*a, ili pak u sauni i masaži. Tu je i mogućnost rekreacije na sportskim terenima, ili kraće rečeno, uživanja za cijelu obitelj 365 dana u godini!

Selo Brođanci nedaleko od Bizovca već je skoro pola stoljeća domaćin jedinstvene Olimpijade starih sportova, koja se održava zadnjeg vikenda u kolovozu. Cilj ovog događanja je od zaborava sačuvati stare igre slavonskih sela, a malo vas i pogubiti u prijevodu. Ipak, nakon što uspješno usvojite teoriju i praksu kandživanja, čule, bange, tokača i ostalih 15-ak disciplina, veseli će vam domaćini rado otkriti i tajne starih kulinarskih recepata.

Mistična Slavonija i Baranja

Crvena Marta

Vatrena, bujna kosa koja vijori na vjetru, blijeda put i mrk pogled, zla kob i nesretna sudbina. Prema legendi, Crvena Marta od Zmajevca bila je okrutna vladarica baranjskog vinogorja. Nadzirala je prijelaz preko Dunava. Oni koji prelaz nisu mogli platiti zlatnicima, završili bi kao težaci u njenim vinogradima. Samovolji okrutne Marte na kraj je pokušao stati kralj Matija Korvin. Bježeći pred njim, Marta je u kočiji punoj zlatnika sletjela preko ruba litice. Prisjelo joj bogatstvo.

Tajna srednjovjekovne utvrde Kolođvar

Nedaleko od Osijeka nalaze se ostaci srednjovjekovne utvrde za koju legenda kaže da se pod sjajem mjesečine oko njenih močvarom okruženih zidina čuju siktanje i sablastan smijeh žena-zmija. Prokletstvo proizlazi iz postupka velikaša Filipa Korođa koji je u kuli zazidao vlastitu kćer, kako bi čuvala blago koje on, bježeći pred neprijateljem, nije mogao ponijeti. Nesretnica se s vremenom pretvorila u djevojku-zmiju koja je pjesmama mamila djecu, a onda ih gušila kosom te proždimala, kako bi

preživjela. Nadahnuta srednjovjekovnom baštinom, svakog se rujna pod ruševinama Kolodvara održava manifestacija „Povratak vitezova na utvrdu Kolodvar“. Za slučaj da treba naglasiti, manifestacija je *kids friendly*.

Legenda o valpovačkoj Bijeloj gospi

Svjedočanstva o neobičnim događajima u valpovačkom dvorcu, u srpnju 1838. godine, govore o ukazivanju duha davno ubijene mlade djevojke čije je tijelo bačeno između ledenice i gradske kapele, s glavom prema dolje. Duh je navodno tvrdio kako se neće smiriti sve dok se tijelo ne iskopa i ne sahrani u posvećenoj zemlji. Kako li je pak ova priča svršila? Saznajte više na licu mjesta, u valpovačkom dvorcu Prandau-Normann!

General Von Beckers

Početkom 18. stoljeća, tisuće vojnika započelo je izgradnju bedema i kanala uokolo Tvrđe, pod nadzorom generala Stephana von Beckersa. General je bio strastveni graditelj, a posljednja mu je životna želja bila da se njegovo tijelo uzida u Tvrđine vanjske bedeme. Tako se i danas, u sitni noćni sat, ponekad začuju topot konjskih potkova i koraci vojničkih čizama.

Dug je popis panonskih atrakcija...

Dvorac Eltz i Muzej vučedolske kulture

Vukovar, grad-heroj na obali Dunava, obilježava niz znamenitosti. Osim baštine multikulturalizma i memorijalnih spomenika vezanih za Domo-vinski rat, ovdje se nalazi i jedno od najljepših baroknih zdanja u Hr-vatskoj – dvorac Eltz, danas dom vukovarskog gradskog muzeja. Pet kilometara nizvodno nalazi se i Muzej vučedolske kulture. Njegov je po-stav posvećen povijesti Vučedola, jednog od civilizacijskih žarišta pra-povijesne Europe. Kako su izgledali vučedolska kuća, najstarija europska kola na četiri kotača, prva serijska metalurška proizvodnja na svijetu te najstariji europski kalendar (suvremenik sumerskog i staroegipatskog), redom ćete saznati na ovom fascinantnom arheološko-muzeološkom lokalitetu.

- ▲ PARK PRIRODE PAPUK
- ◀ MUZEJ VUČEDOLSKE KULTURE

Stari Podrum u Iloku

U Iloku, gradu u pokrajini Srijem, dojmljivo uzdignutom na terasi ponad Dunava, svoje je mjesto pod suncem, točnije zemljom, pronašao i Stari podrum. Građen je u 15. stoljeću, na vrhuncu moći srednjovjekovnog, tada kraljevskog Iloka. Ovdje su čuvana žestoka iločka crna vina, jedan od izvora bogatstva grada. Nedaleko od Podruma nalazi se i dvorac Odescalchi, građen tijekom 18. stoljeća, danas dom Muzeja grada. Osim po vinima i bogatoj materijalnoj baštini koja kao nigdje drugdje u Hrvatskoj obuhvaća građevine iz srednjovjekovnog, osmanskog i austrijskog razdoblja, Ilok je poznat i kao najistočnija točka Hrvatske. Riječju, „must see“.

Možda i najslavniji trenutak u povijesti iločkih vina zbio se 2. lipnja 1953., kad se najpoznatijim iločkim vinom, tramincom, nazdravljalo u Londonu, na ustoličenju Elizabete II!

◀ ILOK

Eko-etno selo Stara kapela

Selo Stara Kapela smjestilo se na obroncima Požeške gore, u Brodsko-posavskoj županiji. Poznato je po svojih devet izvora pitke vode, pješачko-biciklističkoj stazi te sačuvanim tradicijskim kućama, štagljevima i sjenicima. U nekima od njih možete i prenoćiti, a nakon toga doručkovati domaće namirnice iz seoskih vrtova. Stara Kapela nudi vam i mogućnost sudjelovanja u seoskim radovima, onako kako se to nekad činilo. Pa tko voli, nek' izvoli. Neće požaliti.

Kutjevo

Aktivni odmor, istraživanje bogate prošlosti, posjet Državnoj ergeli Lipik, uživanje u adrenalinskom parku Duboka i Parku prirode Papuk samo su neki od razloga zašto se valja uputiti prema Kutjevu. Ovdašnji dvorac Turković spada među najljepše spomenike te vrste u Slavoniji. Osim toga, u njemu se nalazi i jedan od najstarijih vinskih podruma u Hrvatskoj, podignut davne 1232. U njemu je, prema predaji, carica Marija Terezija s poznatim velikašem Franjom Trenkom izvodila razne nestašluke. Kako joj zamjeriti. Legendarna kutjevačka graševina sve je samo ne vino nevinih. Na megdan joj možete izaći (graševini, ne Mariji Tereziji) svakog svibnja, posjetom kutjevačkom Festivalu graševine.

▲ DVORAC KUTJEVO

Tajne zelenog Papuka

Geo info-centar u Voćinu te izletišta Jankovac omiljena su odredišta ljubitelja aktivnog života i prirode. Park prirode Papuk, ujedno i prvi hrvatski UNESCO geopark, znatiželjnicima pruža mnogo zabave, avantura i zanimljivih spoznaja o prirodnoj baštini. Poželite li iskustvo najzanimljivije slavonske gore upotpuniti kulturnističkim sadržajem, preporučamo da se s Papuka spustite do novoobnovljenog dvorca i perivoja Pejačević u Virovitici.

▲ JANKOVAC,
PARK PRIRODE
PAPUK

Novi Sad, Subotica i Sombor

Poput Osijeka, i Novi Sad unutar svoje Petrovaradinske tvrđave krije bogatu povijest, ali i urbanu priču koja se danas provlači kroz brojne festivale. Istodobno, na nedalekim salašima i čardama te duž Fruškogorskih vinskih puteva skriva se bogatstvo gastronomije i seoskih običaja. Europska prijestolnica kulture 2021. nalazi se u Srbiji, na sat i pol vožnje od Osijeka. Idealna je destinacija za jednodnevni izlet, tijekom kojeg možete posjetiti i Suboticu, secesijski biser na sjeveru Bačke, te Sombor, opjevani podunavski gradić čuven po zelenilu i boemskom životu starih panonskih hedonista.

Pečuh

Mađarski grad Pečuh prijestolnica je povijesne pokrajine Baranje, udaljena sat vremena od Osijeka. Titula Europske prijestolnice kulture za 2010. godinu od ovog je šarmantnog grada učinila poznato izletište inovativne, a istodobno tradicijom obilježene turističke ponude. Među njom se ističu sadržaji kulturnog centra Zsolnay, nekadašnjeg industrijskog pogona za proizvodnju porculana.

Villány

Susjedni vinski biser u mađarskoj Baranji, Villány, idealno je mjesto za izletnike vinolupce. Posjet idiličnom mjestu otkrit će zašto ga nazivaju najfascinantnijom europskom pričom vinskog turizma. Najpoznatija lokalna vinska sorta je cabernet franc. Kome je, osim vina, i do vode, neće propustiti posjet termama u obližnjim gradićima Siklós i Harkány.

Nemojte propustiti ni:

- Dijecezanski muzej Đakovačke biskupije u Đakovu
- Dvorac Esterházy u Dardi
- Etno selo Bocanjevci
- Etno selo Karanac
- Franjevački samostan i crkva sv. Antuna Padovanskog u Našicama
- Galeriju “Petar Smajić” u Ernestinovu
- Gloria Maris – muzej školjaka i vodenog svijeta u Osijeku
- Keramičarsku radionicu obitelji Asztalos i mlin u Suzi
- Kulturni i znanstveni centar “Milutin Milanković” u Dalju
- Muzej likovnih umjetnosti, Muzej Slavonije i Arheološki muzej u Osijeku
- Muzej u Belišću
- Spomen-muzej biskupa Josipa Jurja Strossmayera u Đakovu
- Šokačku kuću u Topolju
- Zoološki vrt Bizik u Markovcu Našičkom

Osijek s velikim ponosom govori o nobelovcima Prelogu i Ružički, dvostrukom oskarovcu Branku Lustigu, čuvenom avangardnom umjetniku Juliju Kniferu te nogometnoj ikoni Davoru Šukeru. Baranjski ističu svoju Otti Berger, umjetnicu poznate umjetničke škole Bauhaus, dok se cijeli erdutski „poluotok“ ponosi Milutinom Milankovićem, geofizičarom i astronomom svjetskoga glasa.

Kontakti turističkih zajednica

TURISTIČKA ZAJEDNICA OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

Županijska 4, 31000 Osijek
+385 (0)31 214 852
info@tzobz.com
visitslavoniabaranja.com

TURISTIČKA ZAJEDNICA GRADA OSIJEKA

tzosijek@tzosijek.hr
tzosijek.hr

Turistički info centar Gornji grad

Županijska 2, 31000 Osijek
+385 (0)31 203 755

Turistički info centar Tvrđa

Trg Sv. Trojstva 5, 31000 Osijek
Tel: +385 (0)31 210 120

TURISTIČKA ZAJEDNICA GRADA ĐAKOVA

Kralja Tomislava 3, 31400 Đakovo
+385 (0)31 812 319, +385 (0)31 811 233
tz-grada-djakova@os.t-com.hr
tzdjakovo.eu

TURISTIČKA ZAJEDNICA BARANJE

Kralja Tomislava 70, 31300 Beli
Manastir
+385 (0)31 702 080
info@tzbaranje.hr
tzbaranje.hr

TURISTIČKA ZAJEDNICA OPĆINE BILJE

Kralja Zvonimira 10, 31327 Bilje
+385 (0)31 751 480
info@tzo-bilje.hr
tzo-bilje.hr

TURISTIČKA ZAJEDNICA OPĆINE DRAŽ

Braće Radića 58, 31305 Draž
+385 (0)31 736 518
drasz@drasz.hr
tz-draz.hr

TURISTIČKA ZAJEDNICA GRADA NAŠICE

Trg Dr. Franje Tuđmana 4, 31500
Našice
+385 (0)31 614 951
tz.nasice@hi.t-com.hr
tznasice.hr

**TURISTIČKA ZAJEDNICA
GRADA VALPOVA**

Trg kralja Tomislava 2, 31550
Valpovo

+385 (0)31 650 306
tzgvalpovo@gmail.com
tz.valpovo.hr

**TURISTIČKA ZAJEDNICA
GRADA DONJEG MIHOLJCA**

Trg Ante starčevića 2, 31540 Donji
Miholjac

+385 (0)031 633 103
tzdm@tz-donjimiholjac.hr
tz-donjimiholjac.hr

**TURISTIČKA ZAJEDNICA
OPĆINE BIZOVAC**

Kralja Tomislava 89, 31222 Bizovac

+385 (0)31 675 301
nacelnik@opcina-bizovac.hr
tzob.hr

**TURISTIČKA ZAJEDNICA
OPĆINE ERDUT**

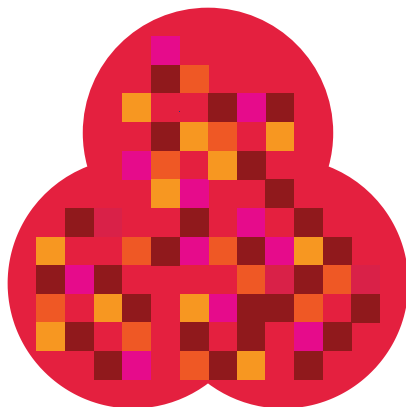
Zlatna 2, 31205 Aljmaš

+385 (0)31 595 001
tz.opcine.erdut@gmail.com
tz.opcina-erdut.hr

**TURISTIČKA ZAJEDNICA GRADA
BELIŠĆA**

Vijenac S. H. Gutmanna 15B, 31551
Belišće

+385 (0)31 533 330
tzbelisce@tzbelisce.net
tzbelisce.net

IZDAVAČ

Turistička zajednica Osječko-baranjske županije

TEKST

Jesenka Rici
Luka Jakopčić

FOTOGRAFIJE

Saša Pjanić
Lux produkcija by Marko Banić
Denis Despot
Zvonimir Janković
Mario Romulić & Dražen Stojčić
Nenad Milić
Nina Đurđević
Efekt Media
Filip Beusan
Goran Mirković
Igor Šeler
Irena Slovaček
Maja Muškić
FotoArt
Design studio D – Darko Puharić
Vjeran Vidaković
Dražen Lazić
Samir Kurtagić
Matija Turkalj
Arhiva HTZ
Arhiva OBŽ
Arhiva TZ OBŽ
Arhiva TZ Baranje
Arhiva TZ Đakova
Arhiva PP Papuk
Arhiva Zeleni Osijek

DIZAJN, PRIJELOM, ILUSTRACIJE

Symbol d.o.o. za promidžbu i dizajn

GODINA

Siječanj 2020.

**TURISTIČKA ZAJEDNICA
OSJEČKO-BARANJSKE
ŽUPANIJE**

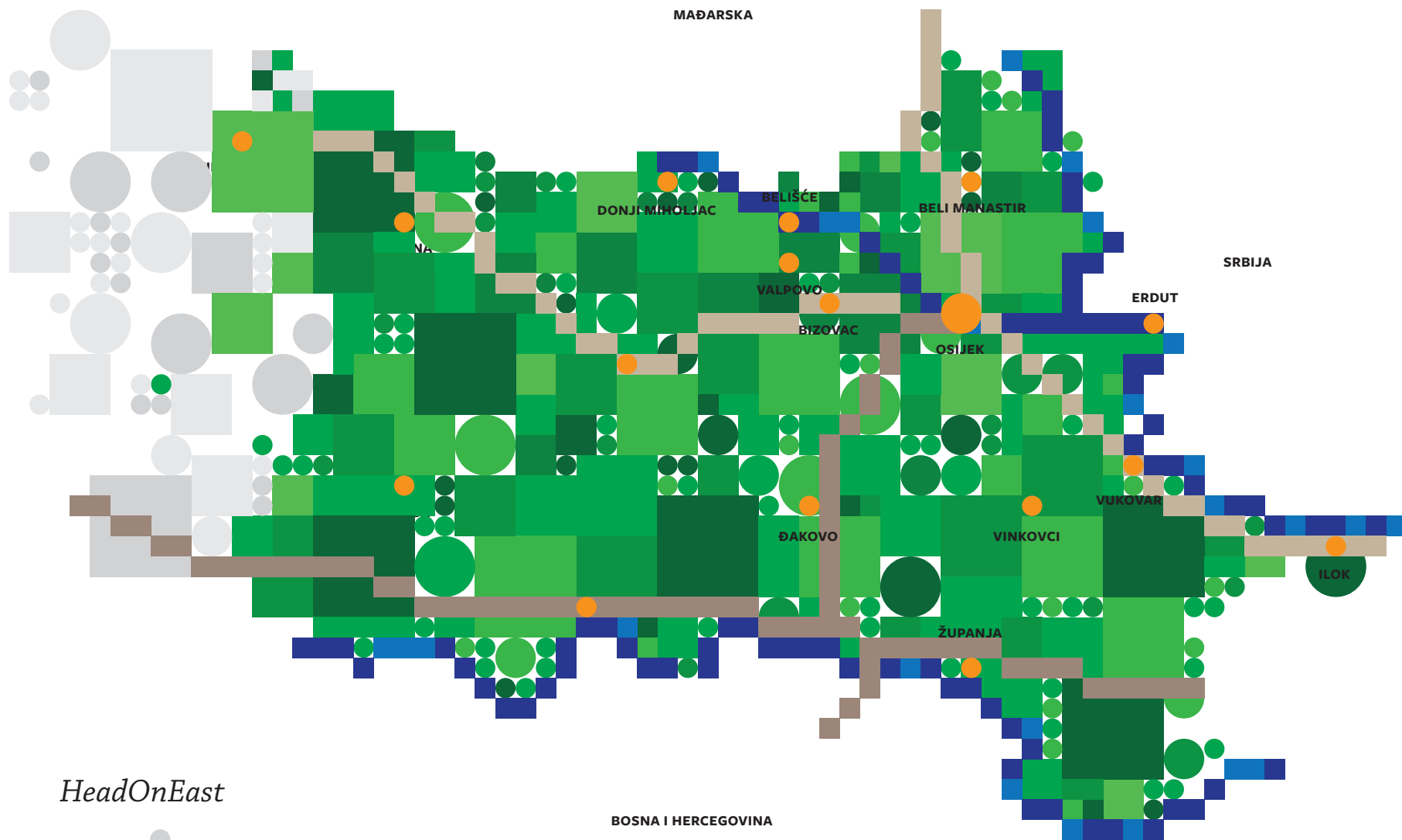
Head On East

CROATIA

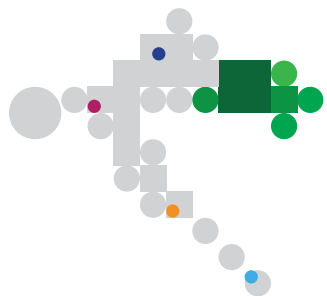

Izdavač ne jamči apsolutnu točnost ovdje objavljenih informacija i ne snosi odgovornost uslijed eventualne promjene tih informacija. Podaci su prikupljeni zaključno s 31.12.2019.

HeadOnEast

- ZAGREB
- RIJEKA
- SPLIT
- DUBROVNIK